

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

до виконання кваліфікаційної роботи

*(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання  
зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля,  
освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)*

**Харків  
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова  
2023**

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : О. В. Димченко, В. В. Смачило, С. М. Гайденко, В. В. Коненко, Ю. О. Тараруєв. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 51 с.

Укладачі : д-р екон. наук, проф. О. В. Димченко,  
д-р екон. наук, проф. В. В. Смачило,  
канд. екон. наук, доц. С. М. Гайденко,  
канд. екон. наук, доц. В. В. Коненко,  
канд. екон. наук, доц. Ю. О. Тараруєв

Рецензент

**П. Т. Бубенко**, доктор економічних наук, професор, завідувач відділом проблем науково-технічного та економічного прогресу регіону Північно-східного наукового центру НАН і МОН України

*Рекомендовано кафедрою підприємництва та бізнес-адміністрування,  
протокол № 1 від 29.08.2023.*

## ЗМІСТ

1 Загальні положення.....	4
2 Вимоги до написання кваліфікаційної роботи здобувача.....	7
2.1 Організація виконання кваліфікаційної роботи здобувача.....	7
2.2 Вимоги до змісту та структури кваліфікаційної роботи здобувача....	13
2.3 Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи здобувача.....	22
2.4 Рецензування та захист кваліфікаційної роботи здобувача.....	30
2.5 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача.....	31
Список використаних джерел.....	34
Додаток А Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт здобувачів.....	36
Додаток Б Бланк завдання на кваліфікаційну роботу здобувача.....	39
Додаток В Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи здобувача.....	41
Додаток Г Титульна сторінка кваліфікаційної роботи здобувача.....	42
Додаток Д Титульна сторінка презентації графічного матеріалу кваліфікаційної роботи здобувача.....	44
Додаток Е Структурна схема кваліфікаційної роботи здобувача.....	45
Додаток Ж Приклад оформлення списку використаних джерел.....	46

## 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

**Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти** є підсумковою роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувачем теоретичних знань й практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності. Кваліфікаційна робота є одним із видів індивідуальних робіт здобувача, оригінальним, завершеним дослідженням за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а також містить сукупність результатів, положень, які пропонуються для публічного захисту.

Методичні рекомендації мають допомогти здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти у процесі обґрунтування та написання кваліфікаційної роботи відповідно до чинних стандартів України і містять основні вимоги, які висуваються до змісту та оформлення такого виду робіт, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

**Магістр** – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр / спеціаліст здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань й обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності.

Кваліфікаційна робота здобувача виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень випускаючої кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосувати здобуті у закладі вищої освіти (ЗВО) знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань й їхню систематизацію; наявність у здобувача навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Кваліфікаційна робота здобувача виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та закордонної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення певних наукових і прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

**Мета** виконання кваліфікаційної роботи здобувача – визначення рівня підготовленості здобувача до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта підприємницької (торгівельної,

операційної, фінансової, господарської та іншої) діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, які були отримані у процесі всього терміну навчання.

**Завданнями** кваліфікаційної роботи здобувача є:

- підтвердження уміння систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження, працювати з офіційною звітністю підприємств, організацій та установ, первинною документацією, статистичними довідниками, нормативними та законодавчими актами, інструктивно-методичними матеріалами;

- набуття навичок самостійної роботи з узагальнення теоретичного матеріалу під час роботи з вітчизняною та закордонною літературою;

- застосування на практиці методів фінансово-економічного аналізу, уміння узагальнювати результати, робити чіткі обґрунтовані висновки, розробляти рекомендації та пропозиції щодо удосконалення роботи суб'єктів господарювання різних форм власності;

- набуття навичок здійснення економічних прогнозів в умовах невизначеності та ризику;

- закріплення здобувачем знань про системні і комплексні підходи сучасної методології й методики здійснення наукових досліджень, інструментарій та прийоми обґрунтування фінансово-управлінських рішень;

- формування вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі;

- набуття digital-навичок роботи на комп'ютері при обробці даних за допомогою прикладних програм у підприємницькій, торгівельній та біржовій сферах.

**Виконання** кваліфікаційної роботи здобувача забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;

- розвиток навичок самостійної роботи під час вирішення будь-яких поставлених завдань;

- оволодіння методикою дослідження під час вирішення наукових і прикладних проблем.

**Кваліфікаційна робота здобувача має** бути написана державною мовою чи мовами країн ЄС, зокрема, англійською мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано та відповідати таким вимогам:

- містити всебічний аналіз досліджуваної проблеми;

- бути виконаною на матеріалах реального підприємства, організацій та установ;

– містити обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення діяльності на досліджуваному об’єкті;

– бути оформленою відповідно до вимог державних та галузевих стандартів, зокрема ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлювання [2], а також кафедральних вимог;

– бути виконаною та поданою на кафедру в термін, який передбачений графіком навчального процесу.

**Основні етапи** підготування та виконання кваліфікаційної роботи здобувача:

– вибір і затвердження теми;

– складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу здобувача;

– проведення досліджень;

– опрацювання та викладення результатів досліджень;

– оформлення кваліфікаційної роботи здобувача;

– внутрішнє та за можливості зовнішнє рецензування;

– попередній захист кваліфікаційної роботи здобувача на випусковій кафедрі підприємництва та бізнес-адміністрування та допуск її до захисту в екзаменаційній комісії (ЕК);

– захист кваліфікаційної роботи здобувача на засіданні ЕК.

**Кожний здобувач повинен** добре володіти матеріалом кваліфікаційної роботи, вміти лаконічно та чітко викласти основні її положення членам ЕК з використанням презентації графічного матеріалу, яка відображає основні результати його роботи.

Кваліфікаційна робота здобувача, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми на реальному підприємстві, організації та установі й обґрунтованих пропозицій, недотримання правил перевірки на плагіат і не відповідність її прийнятим критеріям антиплагіату, до захисту не допускається.

## **2 ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА**

### **2.1 Організація виконання кваліфікаційної роботи здобувача**

Кваліфікаційну роботу здобувача виконують на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, статистичних даних державного, регіонального та інших рівнів, спеціальної вітчизняної та закордонної літератури, досвіду країн ЄС з проблеми, яка вивчається, а також результатів проведених здобувачем власних досліджень реального об'єкта підприємницької (торгівельної, операційної, фінансової, господарської та іншої) діяльності.

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи здобувача:

- 1) вибір теми та об'єкта дослідження, з відповідним її затвердженням;
- 2) розробка завдання на кваліфікаційну роботу здобувача, складання календарного плану її виконання;
- 3) затвердження завдання завідувачем кафедри;
- 4) опрацювання літературних джерел і складання плану кваліфікаційної роботи здобувача;
- 5) збирання статистичних даних під час переддипломної практики;
- 6) обробка статистичних даних із застосуванням ЕОМ та відповідного програмного забезпечення;
- 7) розробка пропозицій з питань організації, розвитку та удосконалення діяльності підприємництва, торгівлі чи біржової діяльності;
- 8) написання першого варіанта тексту роботи, подання його на ознайомлення науковому керівникові;
- 9) усунення недоліків;
- 10) написання остаточного варіанта тексту;
- 11) оформлення кваліфікаційної роботи здобувача (згідно з вимогами цих методичних рекомендацій);
- 12) проходження обов'язкової перевірки роботи на плагіат (відповідно до Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату [5]) з використання спеціалізованого програмного забезпечення ХНУМГ ім. О. М. Бекетова до подання кваліфікаційної роботи здобувача на рецензування;
- 13) подання завершеної кваліфікаційної роботи здобувача на рецензування науковому керівникові, отримання відгуку;
- 14) подання роботи на кафедру для внутрішнього рецензування, отримання висновку кафедри;

15) за можливості зовнішнє рецензування;

16) допуск кваліфікаційної роботи здобувача до захисту завідувачем кафедри;

17) захист кваліфікаційної роботи здобувача в ЕК.

До виконання кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі, які успішно виконали теоретичну програму навчального плану, завершили переддипломну практику та захистили звіт з неї.

Керівництво кваліфікаційною роботою здобувача здійснює науковий керівник. Науковий керівник кваліфікаційної роботи здобувача затверджується наказом ректора університету за поданням кафедри. Науковими керівниками кваліфікаційної роботи здобувача призначаються провідні викладачі та науковці кафедри, які мають науковий ступінь й вчене звання, в окремих випадках щось одне, або перше, або друге.

Науковий керівник надає здобувачу науково-методичну допомогу в його самостійній роботі над кваліфікаційною роботою:

– індивідуально консультує здобувача;

– розробляє завдання на кваліфікаційну роботу здобувача;

– допомагає скласти план кваліфікаційної роботи здобувача;

– контролює дотримання графіка виконання роботи;

– рецензує частини роботи, перший варіант тексту та завершений рукопис;

– надає відгук на кваліфікаційну роботу здобувача;

– консультує щодо оформлення акту впровадження пропозицій кваліфікаційної роботи здобувача в діяльність підприємства, організації та установ (якщо він передбачений);

– готує здобувача до захисту обґрунтованих складових, які представлені в кінцевому варіанті пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» має комплексний характер. Виконуючи кваліфікаційну роботу, кожен здобувач досліджує поряд із проблемами розвитку управління, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, сучасного удосконалення різних сфер діяльності, а також проблеми інформаційного забезпечення процесу керування підприємством, організацією та установою.

Тематика кваліфікаційних робіт здобувача розроблена кафедрою підприємництва та бізнес-адміністрування відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та



біржова діяльність», а також до програм вивчених нормативних і вибіркових дисциплін, враховуючи наукові дослідження кафедри, актуальні галузеві проблеми підприємств, організацій та установ, які потребують аналізу та вирішення. Тематика дипломних магістерських робіт постійно переглядається та поновлюється (див. дод. А).

Темою кваліфікаційної роботи здобувача (предметом дослідження) є одна з актуальних проблем сучасного підприємництва, торгівлі чи біржової діяльності, яка відповідає завданням й умінням, передбаченим освітньо-професійною програмою підготовки магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Тематика кваліфікаційних робіт здобувача має орієнтовне значення, може уточнюватися з огляду на зміни науки та практики, наукових інтересів здобувача-магістранта. Бажано, щоб тема була погоджена з керівництвом підприємства, на базі якого буде виконуватися кваліфікаційна робота. У такому разі до закладу вищої освіти подається лист – замовлення на виконання теми кваліфікаційної роботи.

Здобувач самостійно обирає тему кваліфікаційної роботи (згідно з попередньою власною науково-дослідницькою роботою, майбутнім місцем роботи, можливостями отримання необхідної інформації на об'єкті дослідження тощо). Велике значення має обґрунтований вибір теми.

Вибір теми дослідження – перший та дуже відповідальний крок у науковій роботі. Тема роботи повинна містити предмет дослідження, вона визначається на початку магістерської підготовки та погоджується з науковим керівником. Здобувач може обрати тему із запропонованого переліку чи додати свої пропозиції, враховуючи результати кваліфікаційної роботи на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, досвід виступів на наукових конференціях тощо.

Здобувач, який починає виконання кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти, повинен критично оцінити рівень своїх знань і навичок, враховуючи власні наукові інтереси. Варто зважати на те, що роботи на «широкі» теми, де нібито відразу зрозуміло, як розкрити тему, зазвичай можуть бути поверховими та несамотійними. Натомість «вузька» тема опрацьовується глибше та детальніше.

Під час вибору теми дослідження доцільно керуватися різними мотивами: обізнаністю з проблематики, актуальністю теми; своїм майбутнім фахом і рівнем підготовки; наявністю теоретичної бази; можливістю отримання у разі впровадження ефективних соціальних, технологічних, економічних чи

екологічних результатів; науковими інтересами тощо.

При виборі теми потрібно уникати її повторення двома чи більше виконавцями. Дублювання можливе тільки у виняткових випадках, коли необхідно забезпечити вирішення певних наукових і практичних завдань. Автори подібних тем мають уточнити головні аспекти своєї роботи, застосовувати різні підходи та принципи для розв'язання визначених завдань, а зміст теоретико-методичного, розрахунково-аналітичного та проектно-рекомендаційного розділів їхніх робіт мають істотно відрізнятись.

Бажаним є виконання кваліфікаційних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за тематикою, яку замовлятимуть державні установи, організації, підприємства та підприємницькі структури; які уклали з університетом контракти на навчання здобувачів, або договори про співпрацю та співробітництво.

Під час вибору теми роботи важливо враховувати:

- актуальність теми на сучасному етапі в макроекономічному аспекті та для об'єкта дослідження;
- напрямок науково-дослідної роботи здобувача та його професійні інтереси;
- пропозиції та запити підприємств, організацій, установ і відомств;
- наукову проблематику кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування;
- наявність інформації про об'єкт дослідження та можливість її ефективного використання в роботі;
- можливість застосування розроблених рекомендацій у практиці діяльності об'єкта дослідження.

Вибір напряму кваліфікаційного дослідження здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти завершується формулюванням назви теми. Назва теми кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти повинна бути лаконічною, відповідати обраній спеціальності та сутності наукової проблеми, яка досліджується.

Таким чином, доцільно обирати конкретну тему, щоб була можливість її комплексного розкриття. Обрати тему допомагає ознайомлення з новими результатами досліджень у суміжних галузях науки, оцінка методів дослідження, застосування нових фактів, які виявлені здобувачем-магістрантом, нових методів для вирішення відомих проблем тощо. Обираючи тему, необхідно ознайомитися з аналітичними оглядами та статтями у спеціалізованій періодичній літературі, новими статистичними даними, проконсультуватися зі спеціалістами-практиками у цій галузі та врахувати рекомендації наукового керівника.

Науковий керівник допомагає оцінити варіанти рішень, але остаточний їхній вибір – завдання здобувача-магістранта, який відповідає за обґрунтованість отриманих результатів та їхню достовірність.

Тема кваліфікаційної роботи здобувача затверджується кафедрою згідно з графіком дипломного проектування. Уточнення, або зміна теми цієї роботи можлива тільки з дозволу завідувача кафедри за наявності переконливих аргументів на користь внесення змін.

Після затвердження теми науковий керівник спільно зі здобувачем розробляє йому завдання на виконання кваліфікаційної роботи, у якому вказуються тема роботи, її мета, її зміст та послідовність виконання у вигляді графіка окремих розділів на розгляд наукового керівника (див. дод. Б).

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти консультиється з науковим керівником згідно з затвердженим графіком. Науковий керівник контролює дотримання календарного плану підготовки цієї роботи та інформує завідувача кафедри про результати дипломного проектування у разі необхідності.

У ході виконання кваліфікаційної роботи здобувач одержує від наукового керівника консультації в затверджені кафедрою для цього дні. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням календарного плану підготовки цієї роботи та щотижня інформує про це завідувача кафедри.

Разом із вибором теми визначається об'єкт, за матеріалами якого буде виконуватися робота. Це повинно бути підприємство будь-якої форми власності, яке є юридичною особою та має звітність, зокрема хоча би за останні три роки. Діяльність певного підприємства, організації та установи повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми. Якщо немає пропозицій здобувача щодо досліджуваного об'єкта, то кафедра може призначати підприємство, організацію та установу, з якими університет має відповідну угоду, або яке має статистичну звітність у вільному доступі.

Після остаточного узгодження з науковим керівником і редагування обрані теми кваліфікаційних робіт із зазначенням об'єктів, на яких вони будуть виконуватися, розглядаються та обговорюються на засіданні кафедри. Викладач, який відповідає за організацію виконання кваліфікаційних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на кафедрі, готує проєкт рапорту до наказу університету, у якому фіксується список здобувачів-дипломників, перелік тем їхніх робіт і наукові керівники. Усі подальші зміни (теми роботи, об'єкта дослідження, керівництва тощо) можливі у виняткових випадках і у разі необхідності аргументуються письмово (заява здобувача-дипломника), погоджуються з науковим керівником

(віза на заяві) та потребують зміни в наказі за письмовим клопотанням кафедри (витяг із протоколу засідання).

Об'єкт дослідження може відрізнятись від бази переддипломної практики здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти. Відповідно до підготовки магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» це можуть бути підприємства, організації та установи будь-якої форми власності, які мають достатню інформаційно-статистичну базу для проведення кваліфікаційного дослідження.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу-магістранту оформляє науковий керівник (див. дод. Б) перед початком переддипломної практики. Порушення здобувачем календарного плану виконання окремих підрозділів, розділів, або роботи в цілому фіксується науковим керівником, який інформує про це завідувача кафедри. У разі невиконання графіка роботи за рішенням кафедри здобувач-дипломник може бути недопущений до захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Термін виконання кваліфікаційної роботи встановлюється відповідно до навчального плану університету. Вона має виконуватися відповідно до затверджених календарного плану та завдання. На період виконання кваліфікаційної роботи на кафедрі складається загальний графік консультацій наукових керівників і консультантів.

Відповідно до календарних етапів здобувач-магістрант має подавати роботу частинами на перегляд керівникові. Про завершення виконання окремих підрозділів роботи свідчить перехід до виконання наступного підрозділу, який відображений у бланку завдання (див. дод. Б).

У встановлений графіком кінцевий термін завершена кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти подається на рецензування послідовно:

- 1) науковому керівникові;
- 2) проходження перевірки на плагіат з отриманням висновку щодо відсотку плагіату в роботі;
- 3) на кафедрі для надання внутрішньої рецензії;
- 4) керівництву підприємства, організації та установи – об'єкта дослідження (цей пункт тільки у випадках, якщо вони виступають замовниками теми);
- 5) за потреби викладачу іншої кафедри (економічної теорії та міжнародної економіки, економіки та маркетингу, менеджменту і публічного адміністрування, туризму і готельного господарства, управління проектами в міському господарстві і будівництві, фінансів, обліку та безпеки бізнесу, або

інших споріднених напрямів ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, або інших ЗВО) для зовнішньої рецензії;

б) завідувачу кафедри для ухвалення остаточного рішення про допуск дипломника-магістра до захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти на засіданні ЕК, про що засвідчує накладений цифровий електронний підпис (ЦЕП) на цю роботу.

## **2.2 Вимоги до змісту та структури кваліфікаційної роботи здобувача**

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти як теоретико-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Варто зазначити, що її **загальний обсяг** (починаючи з титульного аркуша до першої сторінки додатка) має бути в межах (65–75) сторінок (с.).

Рекомендується така структура кваліфікаційної роботи:

- титульна сторінка (1 с.);
- бланк завдання (1 с.);
- зміст (1 с.);
- вступ (не більше 2 с.);
- теоретичний (теоретико-методичний) розділ (орієнтовно до 15–20 с.);
- аналітичний (розрахунково-аналітичний) розділ (орієнтовно до 15–20 с.);
- розділ проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційний розділ) (орієнтовно до 15–20 с.);
- висновки (не більше 3 с.);
- список використаних джерел (від 30 до 40 джерел, не більше 4 с.);
- додатки.

До пояснювальної записки кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти додається презентація графічного матеріалу (презентаційний матеріал), яка відображає основні результати його роботи та використовується здобувачем-дипломником під час публічного захисту.

**Титульний аркуш до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи здобувача** відображає назву закладу вищої освіти, найменування теми кваліфікаційної роботи здобувача, об'єкт дослідження, ПІБ виконавця (здобувача) та керівників, консультантів, рецензентів, місце і рік виконання. Титульний аркуш до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи видає кафедра (керівник роботи). Його оформлення виконують згідно з вимогами кафедри.

Виконавець (здобувач) кваліфікаційної роботи несе повну відповідальність за відповідність назви її теми, записаної на титульному

аркуші, назві теми, вказаній у завданні до неї, а також у наказі про допуск здобувача до дипломного проектування. У разі встановлення будь-яких розбіжностей здобувач повинен з'ясувати їх з керівником роботи, або методистом кафедри.

На зворотному боці титульного аркуша до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи у верхній його частині робиться відповідний надпис (див. рис. 2.1).

Кваліфікаційна робота здобувача виконана в повному обсязі відповідно до завдання та встановлених вимог.

Допускається до захисту в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри ПтаБА

проф., д.е.н. Димченко О.В.

Рисунок 2.1 – Приклад надпису зворотної сторінки титульного аркуша до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи

**Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача** видається здобувачу-дипломнику керівником цієї роботи на типовому бланку, де обов'язково вказується термін видачі завдання та його завершення. Термін виконання завдання встановлюється згідно з графіком навчального процесу. Завдання є основним регулятивним документом щодо послідовності виконання цієї роботи та контролю за її виконанням (див. дод. Б).

**Зміст** відображає складові роботи, починаючи зі вступу: всі розділи, підрозділи, пункти (якщо останні мають назву), а також висновки, список використаних джерел та ін. Встановлення місця розташування того чи іншого розділу в роботі проводять шляхом позначення у змісті (проти назви певного розділу) номера сторінки, з якої він починається у пояснювальній записці до кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти. Зміст здобувач-дипломник обговорює з науковим керівником і фіксує в завданні на його кваліфікаційну роботу (див. дод. В).

**Вступ** кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти повинен містити не більше 2 сторінок тексту, у якому визначають та обґрунтовують **актуальність** теми, її **практичну значущість** для об'єкта дослідження, ступінь розробленості, характеризують **мету та завдання дослідження**, визначають його **предмет, об'єкт і методи дослідження**, **наукову новизну**, характеризують джерела отриманої **інформаційної та методологічної бази дослідження**, формують **передбачуваний результат**.

Слово «Вступ» пишуть на третьому рядку аркуша (посередині) великими буквами. Номер розділу перед словом «Вступ» не ставлять.

**Мета кваліфікаційної роботи** – це сукупний кінцевий її результат, якого ми хочемо досягти. Але мета досягається поетапним виконанням певних завдань. Варто підкреслити, що завдання у процесі їхнього виконання можуть розширюватися та уточнюватися. У наукових працях кожна думка формулюється дуже ретельно, щоб вона звучала однозначно та точно.

У науковій роботі є своя специфіка у формулюванні мети та завдань. Ключовими словами у формулюванні мети виступають, або дієслова у неозначеній формі (дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити тощо), або відповідні віддієслівні іменники (дослідження, опис тощо). Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут зазвичай вживаються означення «комплексний», «всебічний» (комплексне дослідження, всебічне вивчення). Намагайтеся формулювати мету якомога компактніше, бажано, щоб у ній була присутня головна думка, а під час визначення завдань не доводилося іншими словами повторювати вже сказане в меті. Наведемо приклад вдалого формулювання мети: «визначити ефективність інвестиційного проекту АТ «Будіндустрія» із будівництва заводу облицювальних матеріалів та сформулювати головні напрями стимулювання надходження іноземних інвестицій у будівельну галузь України».

**Завдання** для досягнення сформульованої *мети кваліфікаційної роботи* потрібно не тільки правильно та чітко сформулювати, а й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження доводять, що у дослідженнях зазвичай формуються (ставляться) завдання, які можна поділити на такі групи:

- *перша група завдань* може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми у теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження;

- *друга група завдань* спрямована на чіткіше окреслення об'єкта та предмета дослідження;

- *третья група завдань* (їх зазвичай декілька), мають здебільшого процесуальне значення, тобто – це безпосередній аналіз досліджуваного підприємства та статистичних даних щодо динаміки його розвитку, а також динаміки розвитку галузі, у якій працює підприємство, організація та установа – об'єкт дослідження;

- *четверта група завдань* – узагальнювального, підсумкового типу.

Варто наголосити на тому, що потрібно навести більш детальний розгляд цих завдань.

Будь-яка наукова робота починається з вивчення наукової літератури з проблеми – це питання техніки роботи. Отже, доречно формулювати перше завдання, як це інколи буває, так: вивчити та проаналізувати літературу з проблеми (називається проблема). Наукове дослідження може починатися з аналізу різних теорій, на чому базується власне розуміння предмета дослідження, концепція роботи. Цілком сприйнятливий вигляд мають завдання, які починаються словами розробити (обґрунтувати) теоретичні засади (вказується чого), з'ясувати статус (категоріальних понять), визначити поняття (називається об'єкт), визначити сутність (називаються економічні явища), обґрунтувати (принципи, підходи, методику тощо).

Приклад формулювання завдань:

- з'ясувати теоретичні засади залучення іноземних інвестицій в економіку України;
- вивчити головні тенденції іноземного інвестування в економіку України, а саме використання коштів міжнародної технічної допомоги за програмами TACIS, USAID і міжнародних угод;
- дослідити вплив міжнародних фінансових організацій на ставлення інвесторів до України;
- проаналізувати стан і перспективи підприємницької діяльності у будівельному комплексі України;
- визначити обсяги попиту та пропозиції на ринку облицювальних матеріалів;
- обґрунтувати ефективність інвестиційного проекту з будівництва заводу облицювальних матеріалів АТ «Будіндустрія»;
- довести необхідність інвестування коштів у будівництво заводу облицювальних матеріалів;
- запропонувати напрями стимулювання іноземного інвестування у будівельну галузь України.

Наукове дослідження – це творча, але доволі кропітка праця, до формулювання окремих положень, і, більше того, тих положень, які визначають сутність, напрям роботи, ви повертатиметеся не раз, мета та завдання обов'язково зазнають певних змін, уточнень, деталізації тощо, як на етапах підготовки матеріалів, так і під час виконання роботи, її остаточного редагування.

Якщо у роботі добре сформульовано мету та завдання, то визначення об'єкта та предмета дослідження зазвичай не спричиняє труднощі. Визначення об'єкта та предмета роботи певною мірою конкретизує її мету та завдання.

**Об'єкт дослідження** – це процес, або явище, що призводить до проблемної ситуації.



**Предмет дослідження** – це те, що знаходиться у межах об'єкта, це те, на що спрямована увага автора кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, при цьому предмет визначає тему дослідження.

Наведемо приклади формулювання об'єкта та предмета дослідження:

– *об'єкт дослідження*: інвестиційний проєкт АТ «Будіндустрія» із будівництва заводу облицювальних матеріалів;

– *предмет дослідження*: сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів залучення іноземних інвестицій у будівельну галузь України.

Таким чином, в об'єкті виокремлюється та його частина, яка й є предметом дослідження, а отже, саме предмет дослідження визначає тему наукової роботи, через що на нього спрямована основна увага дослідника.

**Теоретичний (теоретико-методичний) розділ** виконують з метою узагальнити існуючі проблеми за темою дослідження та напрями їхнього вирішення, які існують за думкою фахівців. У цьому розділі проводять огляд літератури, нормативних і законодавчих актів, різних точок зору на проблему дослідження. У розділі рекомендується розглянути основні етапи розвитку економічної думки за обраною темою, закордонний досвід у цій сфері, проблеми в економіці України в цілому та в її окремих галузях і регіонах. Обов'язковим є наявність посилань (не менше десяти) на використану літературу (наприклад: «...[11, 21, 31]...»). Матеріали розділу повинні підкреслювати актуальність пропозицій, викладених у розділі проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційному розділі).

Ознайомлення з опублікованою за темою роботи літературою починається з розроблення ідеї, тобто задуму наукового дослідження, що, як уже вказувалося раніше, міститься у темі та робочому плані кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти. Таке визначення завдань дає змогу цілеспрямовано проводити добір і вишукування літературних джерел за обраною темою та глибше осмислювати той матеріал, який міститься в опублікованих роботах інших науковців, оскільки головні питання проблеми майже завжди викладені у попередніх дослідженнях.

Стан вивченості теми доцільно розпочинати з ознайомлення з інформаційними виданнями, мета яких – оперативне інформування, як про самі публікації, так і про найбільш змістовні їхні положення. Інформаційні видання, на відміну від звичайних бібліографічних видань, оперують не тільки відомостями про друкарські твори, але й ідеями та фактами, які у них містяться. Відповідно до обраної проблематики здобувач-дипломник самостійно підбирає необхідний інформаційний матеріал.

Інформаційну та методичну базу дослідження становлять бібліографічні, інформаційні й довідкові видання, статистичний та фактичний матеріал, законодавчо-нормативні документи тощо. Від повноти та якості зібраного матеріалу вирішальною мірою залежать результати наукового дослідження. Таким чином, перегляду повинні підлягати всі можливі різновиди джерел інформації, зміст яких обумовлюється із обраною темою кваліфікаційного дослідження здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Пошук інформації, необхідної для досягнення визначеної в межах дослідження мети та виконання завдань, включає збирання, накопичення та узагальнення фактів. Обираються та ретельно аналізуються інформаційні джерела, занотовуються найцікавіші положення, як фрагменти майбутньої роботи. Матеріали повинні збиратися цілеспрямовано, залежно від мети та завдань наукового дослідження. Склад і структура цих матеріалів мають відповідати темі дослідження.

Найбільшу увагу автор повинен акцентувати на монографічній літературі, де містяться підсумки раніше проведених досліджень, викладаються різноманітні концепції, сформовані (формулюються) теоретичні, методологічні та практичні проблеми, накопичуються та коментуються факти. Він має також виокремити наукові праці тих авторів (як вітчизняних, так і закордонних), які працюють над науковими проблемами, пов'язаними з темою кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Одночасно здобувач-дипломник обов'язково ознайомлюється із журнальними та газетними публікаціями останніх двох-трьох років, а в деяких випадках п'яти.

Важливим інструментом інформаційного забезпечення є новітні інформаційні технології, які базуються на використанні комп'ютерної техніки та телекомунікацій, а також база даних мережі «Інтернет».

Водночас здобувач-дипломник вивчає законодавчі та нормативні документи, укази Президента з економічних питань, постанови Кабінету Міністрів, які друкуються у Відомостях Верховної Ради та Офіційному віснику України.

Для вивчення обраної теми здобувач-дипломник ознайомлюється також із підручниками та навчальними посібниками як вітчизняних, так і закордонних авторів. Зважаючи на те, що кваліфікаційне дослідження здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти – це творча наукова робота, головним джерелом мають бути наукові публікації та їхнє творче опрацювання.

Працюючи з інформаційними джерелами, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти повинен виявити вміння систематизувати

їх, критично оцінювати, виокремлювати найважливіше, оцінювати попередньо зроблене іншими дослідниками, визначати головне у сучасному стані проблеми.

Головну масу посібників чітко підрозділяють на такі різновиди видань:

1) **бібліографічні видання** містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, які сповіщають фахівців проте, що видано з питання, яке їх цікавить. Бібліографічний опис виконує тут дві функції: з *одного боку*, він сповіщає про появу документів (*сигнальна функція*), а з *іншого боку* – повідомляє необхідні відомості для їхнього пошуку (*адресна функція*);

2) **реферативні видання** містять публікації рефератів, які містять скорочений виклад змісту первинних документів (або їхніх частин) із головними фактичними відомостями й висновками, до них належать: реферативні журнали; реферативні збірники; експрес-інформацію; інформаційні листки;

3) **оглядові видання** характеризують огляд з однієї проблеми, напряду та збірник оглядів, при цьому вони узагальнюють відомості, які містяться у первинних документах. Такі видання зазвичай повідомляють про стан, або розвиток якоїсь науки, або практичної діяльності, відображаючи все нове, що зроблено у ній за певний час.

**Аналітичний (розрахунково-аналітичний) розділ** містить опис, характеристику сучасного стану проблеми, що досліджується та детальний аналіз стану та перспектив розвитку суб'єкту господарювання, який є базою практики. Цей розділ має починатися з стислої характеристики суб'єкта господарювання (форма власності, основні різновиди діяльності, організаційна структура, позиціонування на ринку, плани розвитку тощо). У цьому розділі кваліфікаційної роботи здобувача на підставі аналізу об'єкта дослідження, статистичних і фактичних даних оцінюється стан розвитку та функціонування предмета дослідження, позитивні досягнення та недоліки, виявляються проблеми та причини, які їх обумовлюють. Для проведення достовірного аналізу та виявлення стійких тенденцій, які характеризують суб'єкт господарювання, бажано обрати фактичні дані за останні три роки.

У розділі можуть міститися також результати аналізу програмно-методичних і організаційних питань роботи суб'єкта господарювання, наявна система організації діяльності, проблемні питання, які пов'язані з наявною системою управління.

Призначення цього розділу – системне вивчення стану та основних факторів впливу на об'єкт дослідження з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо вирішення проблеми, яка розглядається. Інструментами

аналітичного дослідження можуть бути методи економічного, фінансового, маркетингового та іншого аналізу. Аналітичний матеріал потрібно подати у формі статистичних, розрахункових, інформаційних, або аналітичних таблиць, графіків, діаграм, що характеризують явища та процеси, які досліджуються. Методологія дослідження реального об'єкта може містити як елементарні статистичні операції, так і складні економіко-статистичні методи: кореляційно-регресійний, факторний, кластерний аналіз, а також методи статистичного моделювання та прогнозування. Система методів дослідження визначається здобувачем-дипломником на підставі отриманих рекомендацій наукового керівника кваліфікаційної роботи та з урахуванням доцільності їхнього застосування.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися поясненнями та висновками, які дають змогу визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються на підприємстві, їхні особливості, тенденції тощо. Всі розрахунки виконують на ЕОМ із застосуванням пакетів прикладних програм.

Джерелами інформації для виконання розділу є планові й фактичні показники фінансово-господарської діяльності підприємства, організації та установи, статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень і опитувань та інша первинна інформація, яка використовується під час проходження переддипломної практики.

У результаті виконання аналітичного (розрахунково-аналітичного) розділу повинні бути виявлені головні недоліки сформованої практики регулювання соціально-економічних процесів і явищ, які вивчаються. Також визначаються закономірності та тенденції роботи суб'єкта господарювання, наводиться оцінка впливу факторів на кінцеві результати його діяльності. Із цією метою рекомендується використовувати відповідні інструменти аналізу: портфельний аналіз продукції (методика БКГ та GE), SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SPACE-аналіз тощо. Обов'язковим є формулювання висновків щодо отриманих результатів проведеного аналізу.

Результати другого розділу використовуються для розроблення рекомендацій у наступному, третьому розділі.

**У розділі проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційному розділі)** надаються детальні пропозиції щодо удосконалення діяльності підприємства, організації та установи відповідно до напрямку дослідження. Кожна з пропозицій повинна мати розгорнуте обґрунтування на основі аналізу, проведеного в аналітичному (розрахунково-аналітичному) розділі, виявлених відхилень, проблем і недоліків підприємства, організації та установи. Запропоновані удосконалення, пропозиції та рекомендації повинні мати обґрунтування, яке

відображає повноту розрахунків з кількісної та якісної сторони кваліфікаційного дослідження здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Пропозиції та рекомендації здобувача-дипломника щодо науково-практичного вирішення проблем підприємства, організації та установи повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної цінності.

За результатами проведеного дослідження, наведеного у попередніх розділах кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, у розділі проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційному розділі) розробляються пропозиції щодо використання резервів підвищення ефективності діяльності, рекомендації для ухвалення управлінських рішень тощо. Пропозиції розділу мають не тільки забезпечувати можливість формування реальних управлінських рішень, але й пояснювати певні шляхи їхньої реалізації.

Результатом виконання розділу проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційного розділу) є досягнення мети кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, бо практична цінність її визначається саме обґрунтованістю практичних пропозицій, які містяться у третьому розділі.

**Висновки** містять стислий виклад підсумків роботи здобувача-дипломника. У стислій, тезовій формі наводять найвагоміші положення, відображаються найважливіші результати дослідження, які містять оцінку результатів дослідження з позиції відповідності меті кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти та поставлених у вступі завдань. У висновках розкривають шляхи та методи вирішення завдань дослідження, особливо наголошуючи на якісних і кількісних показниках отриманих результатів, наводять прогнози розвитку процесів й явищ, які викладають рекомендації щодо реалізації намічених заходів. У заключній частині цієї кваліфікаційної роботи здобувача подаються стислі рекомендації, у яких акцентуються елементи наукової новизни та пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності підприємства, організації та установи. Також варто наголосити на тому, що кількість висновків зазвичай дорівнює кількості визначених у роботі завдань.

До списку використаних джерел включають тільки ті джерела, які були вивчені та використані під час виконання кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти. На ті джерела, матеріали яких наводилися в пояснювальній записці, у відповідних місцях робляться посилання. Кількість джерел повинна бути від 30 до 40. Список використаних джерел розташовують в алфавітному порядку. Спочатку наводять закони

України, постанови Кабінету Міністрів України, накази, листи ДПА України, НБУ, положення та інструкції, літературні джерела (підручники, статті, монографії, статистичні збірники тощо). Назви іншими мовами, адреси інтернет-сайтів наводять наприкінці списку використаних джерел. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено в додатку Ж.

До **додатків** можуть включатися допоміжні матеріали та розрахунки, таблиці вихідних даних, бланки статистичної звітності та інші матеріали, які перекладають текст пояснювальної записки кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти. Обсяг додатків не повинен перевищувати 20 сторінок.

### **2.3 Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи здобувача**

Матеріал кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти варто подати у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- бланк завдання;
- зміст;
- вступ;
- основна частина (теоретичний (теоретико-методичний) розділ, аналітичний (розрахунково-аналітичний) розділ, розділ проєктних пропозицій (проєктно-рекомендаційний розділ);
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки.

Завершену та належно оформлену кваліфікаційну роботу здобувача обов'язково засвідчує накладений ЦЕП наукового керівника та завідувача кафедри.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, при її оформленні варто розмістити після титульного аркуша.

Мовою кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти можуть бути українська чи мови країн ЄС, зокрема, англійська мова, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів з літературних джерел є неприпустимим і суперечить Положенню про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату [5].

Текст пояснювальної записки кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти набирають за допомогою комп'ютера, міжрядковий інтервал «Полуторний», або «1,5 Lines» (30 рядків на сторінці),

друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 мм × 297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм, абзацний відступ має бути однаковим упродовж усього тексту – табуляція 1,25 см. Поля: зліва – 25–30 мм, справа – 15–10 мм, зверху і знизу – 20 мм. Вирівнювання тексту – «по ширині» (рівномірний розподіл тексту між правим та лівим полем). Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи та підрозділи (параграфи) згідно з планом роботи. Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи здобувача мають виглядати так: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», при цьому відмітимо, що вони друкуються великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки без крапки та відмежовуються від наступного тексту одним вільним рядком. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами починаючи з великої літери з вирівнюванням – «по ширині», табуляцією 1,25 см, а також відмежовують від наступного тексту одним вільним рядком і крапку в кінці його заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу, а також – між заголовком підрозділу та текстом має дорівнювати 1 інтервалу основного тексту.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти (зміст, вступ, розділ, висновки та пропозиції, список використаних джерел, додатки) необхідно починати з нової сторінки.

Зазначимо, що **нумерацію** сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами 14 кеглем без знака «№». При цьому нумерація сторінок цієї роботи має бути наскрізною з врахуванням ілюстрацій та відображається внизу аркуша посередині рядка, без будь-яких додаткових символів (див. рис. 2.2).

Виходячи з рис. 2.5 видно, що дана фірма виготовляє 4 основні види продукції, які варто в подальшому більш детально розглянути її за асортиментом відповідно до кожного виду окремо [23], для цього всю наявну інформацію з даного питання згрупуємо в табл. 2.2.

Наприкінці необхідно розглянути динаміку складу та структури обсягів виробництва та реалізації основних видів продукції (у натуральній формі

30

Рисунок 2.2 – Приклад оформлення нумерації сторінок у кваліфікаційній роботі здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи здобувача другого

(магістерського) рівня вищої освіти є *титульний аркуш* (див. дод. Г) має дві сторінки (оборотний лист), який включають до загальної нумерації сторінок у кількості одної та на якому номер сторінки **не ставиться**. Нумерацію подальших сторінок тексту цієї роботи (крім титульного аркуша) проставляють **внизу аркуша з вирівнюванням – «по центру»**. Бланк *завдання кваліфікаційної роботи здобувача* (див. дод. Б) також має дві сторінки (оборотний лист) та його нумерують, як сторінку 2, а зміст нумерують, як сторінку 3 і т. д. Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи.

Після слова «РОЗДІЛ», без крапки прописують номер розділу та в цьому ж рядку продовжують друкувати великими літерами назву заголовку відповідного розділу та все це відображається по центру рядка.

Арабськими цифрами нумерують розділи, підрозділи, пункти, підпункти.

У межах кожного розділу окремо нумерують підрозділи, як складові його частини, при цьому номер підрозділу складається з номера відповідного розділу та номера підрозділу з обов'язковим відокремленням крапкою. Доречно наголосити на тому, що не ставлять крапку після номера підрозділу, наприклад, 1.1, ....., 1.7 тощо.

Маленькими літерами, крім першої великої з абзацного відступу набирають заголовки підрозділів, при цьому доречним є те, що не ставиться крапка наприкінці заголовка та вирівнюється по ширині рядка. До наведеного нижче прикладу варто виконувати його оформлення. Одним рядком між собою доречно розділяти назву розділу та підрозділу, при цьому також констатуємо, що одним вільним рядком варто відокремити назву підрозділу та основний текст цієї роботи (див. рис. 2.3).

РОЗДІЛ 1 ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ  
ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Обґрунтування характеристики підприємства: форма власності,  
розташування, види діяльності, мета діяльності

Напочатку даного підрозділу варто наголосити проте, що одним з  
провідних підприємств в сфері харчової промисловості у галузі виробництва та

Рисунок 2.3 – Приклад оформлення заголовків, підзаголовків розділів і основних текстів кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти



Відмітимо також, що під час написання кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти відображаються допоміжні матеріали, до яких відносяться: **ілюстрації** (діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, креслення тощо), **формули, таблиці, додатки**, при цьому потрібно звернути свою увагу на особливих умовах їхнього **оформлення**.

Однаковий підпис «**Рисунок**» повинні мати всі графічні матеріали звіту, такі як: діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, креслення тощо. Одразу після тексту, де відображено перше посилання на «Рисунок», або на наступній сторінці якнайближче до нього, а за потреби – у додатках до цієї роботи подають його. У межах розділу послідовно нумерують «Рисунки», за винятком їх, які подані в додатках. З номера розділу та порядкового номера «Рисунку» через крапку приписується його номер. У випадку, якщо «Рисунки» побудовані не автором кваліфікаційної роботи здобувача, то варто їх подавати в ньому, з дотриманням вимог чинного законодавства України про авторське право. З великої літери відображають назву «Рисунку» з абзацним відступом і вирівнюванням по ширині рядка, а також ставиться перед його назвою тире, наприклад, «Рисунок 3.1 – Схема взаємозв'язку складових факторного моделювання впливу виробничо-трудова чинників на зміну чистого доходу підприємства» та його зразок для наочності наведено на рисунку 2.4.



Рисунок 3.1 - Схема взаємозв'язку складових факторного моделювання впливу виробничо-трудова чинників на зміну чистого доходу підприємства

Рисунок 2.4 – Зразок оформлення рисунка

Для деталізації та оптимальності подання значного цифрового матеріалу зазвичай застосовують «**Таблиці**», при цьому відмітимо, що її подають безпосередньо після тексту, у якому про неї було згадано вперше, або на наступній сторінці, яка найближча до неї. Зазначимо, що на кожну «Таблицю» має бути посилання в тексті цієї роботи здобувача із зазначенням відповідного її номера, при цьому констатуємо, що вони нумеруються наскрізно арабськими

цифрами, крім таблиць наведених у додатках. У межах розділу відбувається нумерація «Таблиць». З номера розділу та порядкового номера «Таблиці», відокремлених крапкою, складається в цьому випадку номер «Таблиці», наприклад, «Таблиця 3.2» – друга таблиця третього розділу. Друкують з великої літери та розміщують над таблицею назву «Таблиці» з абзацного відступу та вирівнювання по ширині рядка. Якщо рядки, або колонки «Таблиці» виходять за межі формату сторінки, «Таблицю» поділяють на певні частини, розміщуючи одну частину під іншою, або поряд, чи переносять частину «Таблиці» на наступну сторінку. При цьому наголосимо, що в кожній частині «Таблиці» повторюють її боковик і головку, а також у випадку поділу «Таблиці» на частини дозволено її боковик і головку замінити відповідно номерами рядків, або колонок, нумеруючи в першій частині «Таблиці» їх арабськими цифрами. Відповідно слово «Таблиця» подають лише один раз над першою частиною «Таблиці», а над іншими частинами «Таблиці» з абзацного відступу друкують «Продовж. табл. 3.2» без повторення її назви. З великої літери починають заголовки колонок «Таблиці», а з малої літери – підзаголовки, якщо вони становлять одне речення із заголовком. З великої літери подають підзаголовки, які мають самостійне значення. Крапки не ставлять у кінці заголовків і підзаголовків «Таблиць», а також відмітимо, що переважна форма іменників у заголовках виражається одніною. Також у таблицях варто обов’язково зазначати одиниці виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові, для всіх показників таблиці, їх наводять у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Для наочності зразок оформлення «Таблиці» подамо у вигляді рисунку 2.5.

Таблиця 3.2 - Інформація щодо отриманих кінцевих результатів визначених в процесі розрахунку складових факторного моделювання впливу виробничо-трудова чинників на зміну чистого доходу підприємства

Назва чинника	Вплив складових		Структура впливу складових, %
	абсолютний, тис.грн	відносний, %	
1	2	3	4
Зміна чистого доходу підприємства в цілому, за рахунок зміни:	352991,0	113,22	100

47

Продовж. табл. 3.2

1	2	3	4
I) середньооблікової чисельності працівників	4951,0	1,59	1,40

Рисунок 2.5 – Зразок оформлення таблиці з продовженням

У розділах і підрозділах за потреби подають **переліки**, при цьому відмітимо, що перед ними набирають двокрапку, за винятком пояснювальних переліків на «Рисунках». Перед кожним із переліків ставлять знак «тире» («—»), якщо подають переліки одного рівня підпорядкованості та, на які у звіті з переддипломної практики немає посилань. Підпорядкованість позначають малими літерами української абетки, далі – арабськими цифрами, а потім – через знаки «тире», у випадках коли в ньому є посилання на переліки. Круглу дужку прописують після літери або цифри певної позиції переліку. З малої літери та з абзацного відступу відносно попереднього рівня підпорядкованості варто починати текст кожної позиції переліку. Зразок оформлення переліку без посилань й з посиланнями оформимо рисунком 2.6.

Потрібно також відмітити, що ще розрізняють такі групування, які обґрунтовуються за кількістю групувальних ознак, що покладені в їхню основу:

– групування, які проведені за однією ознакою, називають **простими (одновимірними)**;

– групування, які проведені за двома та більшим числом ознак, отримали назву **комбінаційних (багатовимірних)**.

*без посилань*

a) \_\_\_\_\_;

б) \_\_\_\_\_;

1) \_\_\_\_\_;

– \_\_\_\_\_;

– \_\_\_\_\_;

2) \_\_\_\_\_;

в) \_\_\_\_\_;

*з посиланнями*

Рисунок 2.6 – Зразок оформлення переліку

Доречно наголосити, що не одна кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти не обґрунтовується без **формул і рівнянь**, які друкують посередині сторінки симетрично тексту на окремому рядку та безпосередньо після тексту, у якому було згадано про них. Зазвичай вище та нижче від формули чи рівняння залишають один рядок. Наскрізно арабськими цифрами в межах кожного розділу доречно нумерувати формули та рівняння у цій роботі, за винятком формул і рівнянь, які розміщені у додатках. Праворуч у крайньому положенні в круглих дужках на рівні формули відображають номер формули чи рівняння, наприклад (2.5) п'ята формула, або п'яте рівняння другого розділу. На рівні останнього рядка прописують номер формули, або рівняння, якщо вони мають багаторядковий вигляд. Також ще потрібно констатувати проте, що безпосередньо під формулою, або рівнянням у тій послідовності, у якій їх наведено у формулі, або рівнянні необхідно прописувати пояснення їхніх позначень. Без абзацного відступу з нового рядка, починаючи зі слова «де» без

двокрапки відображають пояснення позначень, а також, якщо їм встановлюють пояснення чи визначення, рекомендується вирівнювати у вертикальному напрямку. Зазначимо, що, якщо рівняння не вміщується в один рядок, його варто перенести після знака рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (-), множення ( $\times$ ) і ділення (:, або /). Використовуючи рисунок 2.7 подамо зразок оформлення формули, або рівняння.

розраховується наступним чином:

$$S_p = \frac{1}{2} \sin \alpha (\alpha_1 \times \alpha_2 + \alpha_2 \times \alpha_3 + \dots + \alpha_{n-1} \times \alpha_n + \alpha_n \times \alpha_1), \quad (2.5)$$

де  $\alpha_1 \dots \alpha_n$  – значення показників, які переведено у сантиметри;

$\alpha$  – кут між найближчими досліджуваними показниками.

розраховується наступним чином:

$$S_p = \frac{1}{2} \sin \alpha (\alpha_1 \times \alpha_2 + \alpha_2 \times \alpha_3 + \dots + \alpha_{n-1} \times \alpha_n + \alpha_n \times \alpha_1) \quad (2.5)$$

де  $\alpha_1 \dots \alpha_n$  – значення показників, які переведено у сантиметри;

$\alpha$  – кут між найближчими досліджуваними показниками.

Використовуючи наступні рівняння знайдіть рішення:

$$\Phi = 2 * X + 3 * Y - 5 * C = 25 \quad (2.5)$$

де  $\Phi$  – фактор впливу;

$X$  – чинник інфляції, при  $X = 5$ ;

$Y$  – екологічний показник,  $Y = 10$ ;

$C$  – стабілізуючий індекс,  $C = 3$ .

Рисунок 2.7 – Зразок оформлення формули, або рівняння

**Посилання на джерела інформації** в тексті кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти потрібно зазначати порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у працях [18–21] ...».

**Посилання на ілюстрації** відображають номером ілюстрації: наприклад, «рис. 2.9», на формули – порядковим номером формули: наприклад, «у формулі, або рівнянні (2.5)», на таблиці – пишуть скорочено, наприклад, «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації потрібно вживати скорочене слово «дивись»: наприклад, «див. табл. 1.2», «див. рис. 3.3».

**Список використаних джерел.** Оформлюючи список використаних джерел обов'язково дотримуватись діючого ДСТУ 7.1:2006 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. У списку

зазначають використані джерела інформації, до яких включають публікації вітчизняних і іноземних авторів. Також варто зазначити, що всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані, їх необхідно розташовувати в алфавітному порядку. При цьому в кінці списку після вітчизняної літератури наводиться іноземна та адреси інтернет-сайтів (див. дод. Ж).

**Додатки** кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти мають містити інформаційні матеріали, які становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, який потрібний для повноти сприйняття цієї роботи: реальні документи підприємства, організації та установ; рекламні матеріали; проміжні математичні викладки, економічні докази, формули, розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання цієї роботи; ілюстрації допоміжного характеру.

Також варто стверджувати, що додатки оформлюють, як продовження кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти на наступних його сторінках друкуються **додатки**, при цьому їх розмішують у порядку появи посилань у тексті. Від списку використаних джерел вони відокремлюються вільною сторінкою, на якій по центру великими літерами пишеться слово «ДОДАТКИ» та з наступної сторінки відображаються додатки, при цьому відмітимо, що кожний з них прописується з нової сторінки.

Слово «Додаток», без знака № і велика літера, яка позначає додаток зображується малими літерами з першої великої та вирівнюється посередині рядка. Відмітимо, що їх позначають послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А, Додаток Б, Додаток В.

Додаток повинен мати заголовок, який прописаний угорі малими літерами з першої великої посередині рядка. При цьому текст кожного додатка можна поділити на розділи та підрозділи, які отримують нумерацію у межах кожного додатка, наприклад: «Додаток А.1» – перший розділ додатка А, «Додаток Б.2» – другий розділ додатка Б. На наступній сторінці з вирівнюванням – «по центру» рядка зазначається: «Продовження додатка...» за умови, якщо додаток не вміщується на одній сторінці. Наголосимо, що ілюстрації, схеми, рисунки, таблиці та формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «рис. В.4» – четвертий рисунок додатка В, «рис. Н.3» – третій рисунок додатка Н, «формула (К.7)» – сьома формула додатка К, «формула (М.2)» – друга формула додатка М, «формула (Л.5)» – п'ята формула додатка Л. Варто не забувати про таку

**особливість:** якщо кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти має єдиний додаток, то у тексті його позначають як додаток А.

## **2.4 Рецензування та захист кваліфікаційної роботи здобувача**

Завершену кваліфікаційну роботу здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти рецензують відповідно до порядку виконання такого типу робіт, зазначеному в підрозділі 2.1 і підрозділі 2.4 цих методичних рекомендацій. Першим роботу рецензує науковий керівник, який складає відгук на окремому аркуші. У відгуку стисло дають оцінку якості виконання самої роботи й праці здобувача-дипломника над нею та робиться висновок про можливість допуску кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти до захисту в ЕК.

Обов'язковим етапом є проходження перевірки на плагіат з отриманням висновку щодо відсотку плагіату в роботі, цей висновок подається разом з роботою при захисті.

У разі позитивного відгуку наукового керівника кваліфікаційну роботу здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти подають на кафедру для проведення внутрішньої рецензії, в ході якої перевіряють відповідність її вимогам щодо виконання, оформлення та захисту, а, після проведення внутрішнього рецензування, подають далі цю роботу за можливості для проведення зовнішнього рецензування.

Захист кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюють перед екзаменаційною комісією, яку очолює провідний фахівець з підприємств, або доктор економічних наук, професор іншого ЗВО. До захисту допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки здобувачів, допущених до захисту, подає директорат навчально-наукового інституту економіки і менеджменту. Здобувач, який прибув на захист, повинен мати крім матеріалів роботи, відгук керівника та рецензію на подану роботу. Відгук, довідку про виконання навчального плану та рецензії перед початком засідання ЕК надаються секретареві ЕК. Здобувач-дипломник до захисту не допускається у разі відсутності попередньо наведених документів.

Захист кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюється публічно перед ЕК. Основні положення цієї роботи викладаються здобувачем у доповіді протягом 5–10 хвилин, у якій стисло вказуються актуальність дослідження, мета роботи, основні результати аналізу, найбільш істотні висновки та пропозиції, елементи наукової новизни. Після

закінчення доповіді зачитують рецензію на кваліфікаційну роботу здобувача. Здобувач висловлює своє ставлення до зауважень. З урахуванням одержаної інформації члени ЕК формулюють питання, що можуть виходити за коло проблем, розглянутих у цій роботі, яка розглядається під час захисту, а також торкатися інших знань, якими повинен володіти майбутній фахівець.

Після захисту всіх робіт у цій же день ЕК проводить відкрите під запис, без присутності здобувачів-дипломників, обговорення рівня поданих робіт та їхнього захисту. Захист може проходити як у ЗВО, так і на базових об'єктах дослідження – на підприємствах, в організаціях, в установах, при цьому відмітимо, що у переважній більшості форма онлайн-захисту, а в окремих випадках – офлайн.

## **2.5 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача**

Підсумкову оцінку кваліфікаційній роботі здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти має виставити ЕК, рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає. Оцінювання цієї роботи здійснюється відповідно до діючого Положення про порядок створення та роботу екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [7].

При визначенні ЕК оцінки роботи враховують такі чинники:

- актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи;
- відповідність результатів, які досягнуті в роботі, поставленій меті та завданням;
- зв'язок із програмами науково-дослідної роботи університету;
- логічність і послідовність викладення матеріалу, який досліджується;
- рівень володіння та застосування мультимедійної техніки (за наявності), активність використання презентації графічного матеріалу;
- рівень практичного дослідження проблеми, реальність і суттєвість запропонованих рекомендацій;
- рівень теоретичного дослідження, ступінь вивчення сучасних методів;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- особливості самостійної роботи здобувача-дипломника.

ЕК звертає також увагу на якість захисту кваліфікаційної роботи здобувача. Здобувач-дипломник повинен стисло, послідовно та чітко викласти основні результати дослідження, аргументовано захищати свої пропозиції та погляди на проблему, володіти культурою презентації наукової праці. Крім того, враховують загальний рівень його підготовки.

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, у якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їхнього обґрунтування допускається до захисту з оцінкою **«задовільно»**.

Робота, у якій проведено власне оцінювання використаних джерел інформації, самостійно проаналізовано зібраний матеріал, звітні дані підприємства, організації та установи, на базі яких виконувалася робота, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на **«добре»**.

Робота, у якій виконано власне оцінювання та узагальнення різних джерел інформації, використано сучасні методи наукового дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки та на їхній підставі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковані у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на **«відмінно»**.

Оцінювання результатів захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань:

1) **за національною (4-бальною) шкалою:** відмінно; добре; задовільно; незадовільно;

2) **за 100-бальною шкалою:**

- 90–100 балів, відмінне виконання з незначними помилками;
- 82–89 балів, вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
- 74–81 бал, в цілому змістовна робота зі значними помилками;
- 64–73 бали, чітко, але зі значними недоліками;
- 60–63 бали, виконання відповідає мінімальним критеріям;
- менше 60 балів, незадовільно.

При оцінюванні в цілому береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на відкритому обговоренні під запис, без присутності здобувачів-дипломників, ЕК більшістю голосів ухвалює рішення щодо оцінки захисту (враховуючи відгук керівника, внутрішнього рецензента та за можливості й зовнішнього, зміст доповіді, відповіді на запитання).

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються із ЗВО з академічною



довідкою. Після захисту дані роботи зберігається на сервері університету та оприлюднюються на сайті кафедри.

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти до захисту не допускається, якщо:

- подана керівникові на перевірку, або на будь-який подальший етап проходження з порушенням термінів, встановлених регламентом;

- написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по університету;

- не пройшла перевірку на плагіат, або відсоток унікальності є низьким, виконана не самостійно;

- структура не відповідає вимогам;

- відсутнє економічне обґрунтування запропонованих заходів;

- недбало оформлена.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. – Чинний від 2007–07–01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

2. ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. – Чинний від 22.07.2015. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 26 с.

3. Навчальний план підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 076 – Підприємництво та торгівля освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://economy.kname.edu.ua/osvitni-prohramy/mahisterskyu-riven-osvity/2021-2023-076-pidpriemnytstvo-torhivlia-ta-birzhova-diialnist-mahistr>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

4. Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: [https://economy.kname.edu.ua/images/%D0%9E%D0%9F%D0%9F/2-076\\_2023/OP\\_076\\_mahistr\\_2023.pdf](https://economy.kname.edu.ua/images/%D0%9E%D0%9F%D0%9F/2-076_2023/OP_076_mahistr_2023.pdf), вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

5. Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: [https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny\\_Dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\\_%D0%BF%D1%80%D0%BE\\_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83\\_%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C\\_%D1%82%D0%B0\\_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%83\\_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F\\_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83\\_%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83.pdf](https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny_Dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83_%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%83_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83_%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83.pdf), вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

6. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: [https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny\\_Dokumenty/Pologennya\\_Pro\\_organizaciyu\\_osvitn\\_procesu\\_2021\\_copу.pdf](https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny_Dokumenty/Pologennya_Pro_organizaciyu_osvitn_procesu_2021_copу.pdf), вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

7. Положення про порядок створення та роботу екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: [https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny\\_Dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\\_%D0%95%D0%9A\\_2020\\_compressed.pdf](https://www.kname.edu.ua/images/Files/Normativny_Dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%95%D0%9A_2020_compressed.pdf), вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

8. Про вищу освіту [Електрон. ресурс] : Закон України від 17.06.2021 № 1557-IX. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 076 – Підприємництво та торгівля галузі знань 07 – Управління та адміністрування для другого (магістерського) рівня вищої освіти [Електрон. ресурс] : Наказ Міністерства освіти та науки України від 10.07.2019 № 961. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/076-pidpriemnitstvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist-magistr.pdf>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

## ДОДАТОК А

### Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт здобувачів

1. Економічне обґрунтування розробки логістичної системи у сфері матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності.
2. Ефективна бізнес-модель у підприємництві як інструмент стратегічного планування.
3. Зелений туризм як елемент підприємництва в сільських місцевостях.
4. Інноваційне підприємництво: сутність, механізм і форми розвитку.
5. Конкурентні переваги підприємства сфери життєзабезпечення міст й обґрунтування стратегії їхнього забезпечення (на прикладі ...).
6. Корпоративна соціальна відповідальність у контексті розвитку підприємництва об'єднаних територіальних громад.
7. Механізм державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності та напрямки його вдосконалення.
8. Механізм підвищення рівня ефективності операційної діяльності торговельного підприємства.
9. Моделювання ефективної системи управління прибутком підприємства.
10. Моделювання системи ціноутворення та механізм її реалізації на підприємствах малого та середнього бізнесу (на прикладі ...).
11. Обґрунтування доцільності використання аутсорсингу на підприємстві.
12. Обґрунтування напрямів диверсифікації ризиків у підприємницькій діяльності (на прикладі ...).
13. Обґрунтування проєкту диверсифікації діяльності підприємства.
14. Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проєкту розвитку підприємства.
15. Обґрунтування програми зниження витрат на виробництво та збут продукції (на прикладі ...).
16. Оптимізація структури витрат підприємства за умов діяльності в нестабільному середовищі.
17. Оптимізація товарного портфелю підприємства торгівлі.
18. Особливості здійснення суб'єктами господарювання операцій з похідними цінними паперами: вітчизняний та закордонний досвід.
19. Особливості первинного розміщення цінних паперів вітчизняними підприємствами.
20. Особливості реалізації цінової політики та цінових стратегій у малому та середньому підприємстві.
21. Особливості функціонування підприємств малого бізнесу та вплив інновацій на ефективність їхньої діяльності.

22. Оцінка вартості бізнесу та особливості її здійснення на підприємстві.
23. Оцінка методів ведення бізнесу в інтернеті.
24. Оцінка можливостей виходу української компанії на міжнародні ринки капіталів.
25. Оцінка практики ведення соціально-відповідального бізнесу на вітчизняних підприємствах.
26. Оцінка ролі товарних бірж у розвитку підприємств агробізнесу.
27. Первинне публічне розміщення акцій на міжнародному фондовому ринку як метод залучення фінансування вітчизняними суб'єктами господарювання.
28. Ризик-менеджмент під час здійснення торгових стратегій на біржовому ринку.
29. Розробка механізму підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства.
30. Розробка напрямів оптимізації кредитної політики підприємства.
31. Розробка системи стимулювання персоналу та підвищення ефективності праці на підприємстві з урахуванням цілей сталого розвитку.
32. Розробка та обґрунтування проекту виходу підприємства на зовнішні ринки реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт.
33. Розробка та обґрунтування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства з урахуванням глобальних цілей сталого розвитку.
34. Розробка та обґрунтування стратегії розвитку торговельного підприємства в умовах карантинних обмежень.
35. Розробка шляхів оптимізації операційного та фінансового циклів підприємства в умовах динамічного підприємницького середовища.
36. Розроблення комплексної програми заходів підвищення рівня економічної стійкості підприємства в умовах воєнного стану.
37. Система біржових торгів та її вдосконалення.
38. Соціальні інвестиції в діяльності підприємства.
39. Сучасні інформаційні технології ведення бізнесу.
40. Сучасні підходи до формування інвестиційної привабливості підприємства в умовах волатильність, невизначеність, складність і неоднозначність (VUCA).
41. Сучасні підходи та методи реалізації товарів і послуг суб'єктами мікропідприємництва на українському та міжнародному ринку.
42. Технологічне підприємництво у електронній комерції.
43. Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сфері сервісного обслуговування населення в умовах зовнішніх загроз.

44. Удосконалення управління операційним і фінансовим циклами в контексті сталого розвитку підприємства.
45. Управління нематеріальними активами підприємства в сучасних умовах господарювання.
46. Фінансове забезпечення розвитку торговельного підприємства.
47. Фінансово-економічна оцінка управління ризиками підприємства для забезпечення його конкурентоспроможності.
48. Фіскальний механізм стимулювання розвитку малого / середнього / великого підприємництва.
49. Формування асортименту та організація роздрібного продажу.
50. Формування бізнес-моделі підприємства: сфера застосування та фактори успіху.
51. Формування системи антикризового управління торговельним підприємством в умовах українських реалій.
52. Формування системи контролінгу на торговельному підприємстві.
53. Формування системи управління економічними ризиками підприємства аграрної галузі в умовах кризової економіки.
54. Формування системи управління якістю продукції підприємства.
55. Формування та реалізація конкурентної стратегії в умовах українського та міжнародного мікропідприємництва.
56. Діагностика / моніторинг / дослідження підприємницької діяльності будівельного / готельного / фармацевтичного / текстильного / чи будь-якого іншого підприємства та розробка пропозицій щодо удосконалення / покращення / підвищення / зміни аналітичного аспекту його діяльності.
57. Розробка інформаційно-аналітичного забезпечення системи взаємодії з клієнтами на ринку з надання страхових послуг.
58. Розвиток соціального підприємництва в територіальних громадах.
59. Розробка та обґрунтування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства.
60. Цифрова трансформація у підприємницькій діяльності: виклики та можливості.
61. Сучасні шляхи розвитку зеленої енергетики у підприємницькій діяльності.
62. Удосконалення підприємницьких змін на підприємстві в умовах воєнного часу.
63. Стан та трансформації стартап екосистеми міст.
64. Формування стратегії розвитку підприємства в умовах кризи, спричиненої військовими діями в Україні.
65. Розробка напрямів удосконалення аналітичної політики підприємства з урахуванням глобальних цілей сталого розвитку.

ДОДАТОК Б

Бланк завдання на кваліфікаційну роботу здобувача

Форма № Н-9.01

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

Інститут \_\_\_\_\_

Кафедра \_\_\_\_\_

Рівень вищої освіти \_\_\_\_\_

Спеціальність \_\_\_\_\_

другий (магістерський)

076 – Підприємництво та торгівля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**ЗАВДАННЯ  
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**

\_\_\_\_\_ (прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи	
керівник роботи	
затверджені наказом закладу вищої освіти від «__» _____ 20__ року № _____	
2. Термін подання здобувачем роботи	_____
3. Вихідні дані до роботи: Фінансова і статистична звітність підприємства. Нормативно-правова база здійснення господарської діяльності в Україні. Теоретичні та практичні розробки провідних фахівців у галузі економічного аналізу й економіки підприємства	
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):	
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):	
1. Структурна схема кваліфікаційної роботи здобувача.	

6. Дата видачі завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Ч. ч.	Назва етапів кваліфікаційної роботи здобувача	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Розробка плану кваліфікаційної роботи здобувача, ознайомлення з літературними джерелами за темою		
2	Написання теоретико-методичної частини кваліфікаційної роботи здобувача		
3	Написання розрахунково-аналітичної частини кваліфікаційної роботи здобувача		
4	Написання проєктно-рекомендаційної частини кваліфікаційної роботи здобувача		
5	Оформлення пояснювальної записки		
6	Представлення кваліфікаційної роботи здобувача на кафедрі		

Здобувач

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)



ДОДАТОК В  
Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи здобувача

ЗМІСТ

ВСТУП .....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШВЕЙНОЇ ФАБРИКИ .....	6
1.1 Ефективність функціонування підприємства: сутність й показники її оцінки .....	6
1.2 Підходи до підвищення ефективності функціонування швейної фабрики в нестабільних умовах .....	15
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ХМІЛЬНИЦЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА «ЛІЛЕЯ» .....	24
2.1 Загальна характеристика провідного швейного підприємства .....	24
2.2 Аналіз основних засобів і персоналу .....	31
2.3 Моніторинг витрат, доходів, фінансових результатів і фінансового стану .....	37
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ШВЕЙНОГО БІЗНЕСУ .....	43
3.1 Використання факторного моделювання обчислення впливу факторів на зміну обсягу реалізації видів верхнього одягу .....	43
3.2 Підвищення ефективності функціонування швейного підприємства шляхом застосування моделі визначення впливу факторів на зміну обсягу реалізації видів ділового одягу .....	53
ВИСНОВКИ .....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	76

ДОДАТОК Г

Титульна сторінка кваліфікаційної роботи здобувача

Форма № Н-9.02

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту**

**Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування**

## **Пояснювальна записка**

до кваліфікаційної роботи

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему «Дослідження фінансово-господарської політики  
на ПрАТ «Пріоком» і розробка заходів щодо її удосконалення»

Виконав: здобувач 2 курсу, групи \_\_\_\_\_  
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля  
(шифр та назва)

\_\_\_\_\_  
(прізвище та ініціали)

Керівник

\_\_\_\_\_  
(прізвище та ініціали)

Рецензент

\_\_\_\_\_  
(прізвище та ініціали)

Харків – 20\_\_ рік

Кваліфікаційна робота здобувача виконана в повному обсязі відповідно до завдання та встановлених вимог.

Допускається до захисту в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри ПтаБА

---

ДОДАТОК Д

Титульна сторінка презентації графічного матеріалу  
кваліфікаційної роботи здобувача

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА  
ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА**

**Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування**

**ГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ  
ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Діагностика підприємницької діяльності  
ПрАТ «Хмільницька швейна фабрика «ЛІЛЕЯ»  
та впровадження напрямків підвищення ефективності її функціонування**

**Виконавець:**

здобувач 2 курсу, групи \_\_\_\_\_  
спеціальності 076 - «Підприємництво та торгівля»

\_\_\_\_\_

**Науковий керівник:**

\_\_\_\_\_

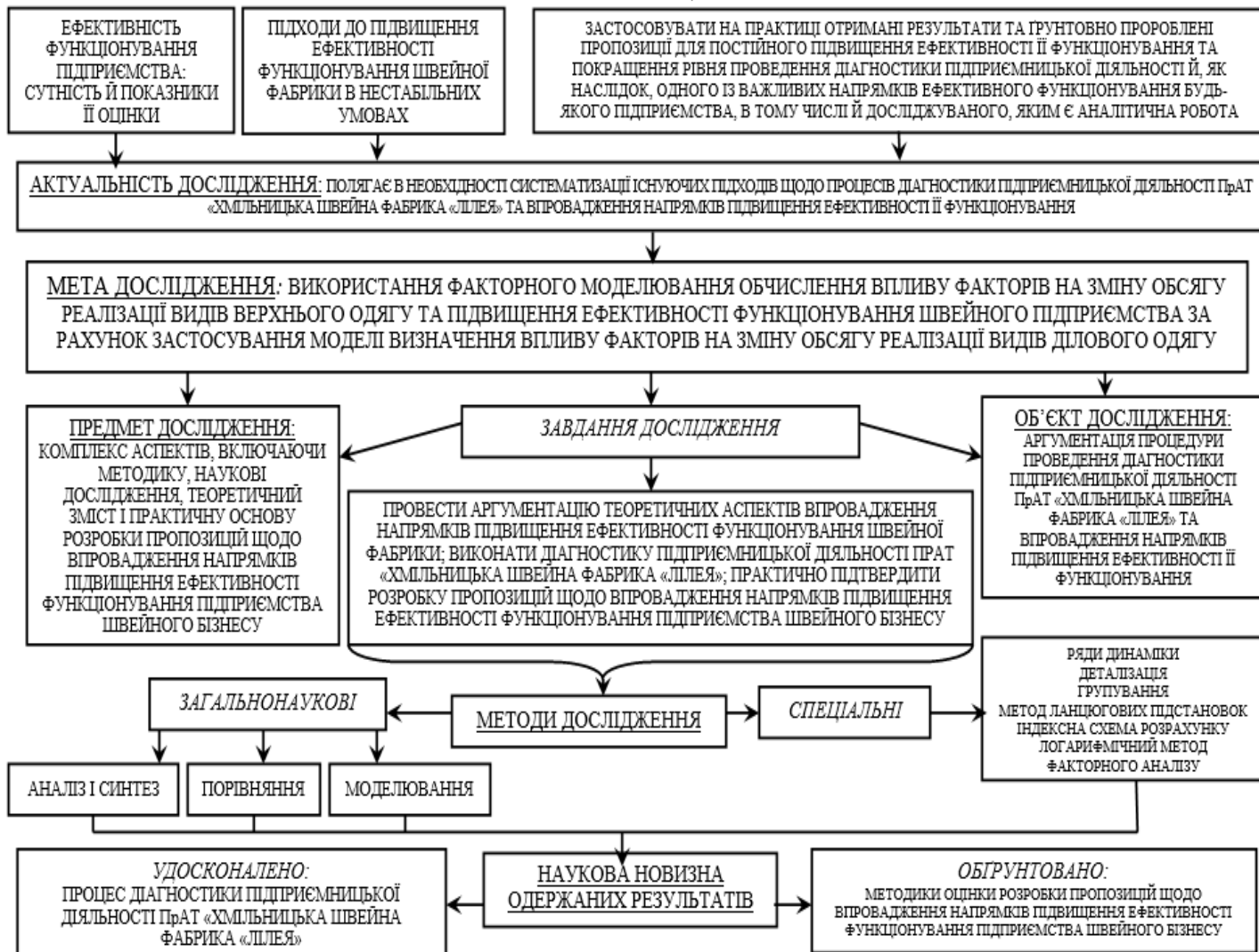
Харків – 20\_\_ рік

## ДОДАТОК Е

### Структурна схема кваліфікаційної роботи здобувача

#### СТРУКТУРНА СХЕМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

«ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ХМІЛЬНИЦЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА «ЛІЛЕЯ» ТА ВПРОВАДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ»



## ДОДАТОК Ж

### Приклад оформлення списку використаних джерел

1. Аналіз. Вікіпедія (укр.) [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
2. Берест М. М. Фінансовий аналіз [Електрон. ресурс] : навч. посіб. / М. М. Берест ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текст. дані. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 163 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18549>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
3. Бізнес. Вікіпедія (укр.) [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
4. Бізнес-аналіз. Вікіпедія (укр.) [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
5. Бондаренко Я. С. Посібник до вивчення дисципліни «Статистичний аналіз даних» / Я. С. Бондаренко, С. В. Кравченко. – Дніпро : Ліра, 2018. – 40 с.
6. Васильків І. М. Основи теорії ймовірностей і математичної статистики : навч. посіб. / І. М. Васильків. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 184 с.
7. Гайденко С. М. Аналіз стану розвитку підприємств будівельного бізнесу України під впливом пандемії COVID-19 / С. М. Гайденко, В. В. Коненко, Д. В. Соколов // Науково-практичний журнал «Економіка та держава». – № 5, 2022. – С. 96–104.
8. Гайденко С. М. Бізнес-статистика : навч. посіб. / С. М. Гайденко, В. О. Костюк ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 190 с.
9. Гайденко С. М. Впровадження механізму аналітичної оцінки впливу трудових показників на загальну зміну середньооблікової чисельності працівників підприємства [Електрон. ресурс] / С. М. Гайденко, Д. В. Соколов // Ефективна економіка. – 2023. № 6. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1715/1728>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.

10. Гайденко С. М. Діагностика діяльності підприємств житлово-комунального господарства / С. М. Гайденко // Проблеми системного підходу в економіці. – Київ : НАУ, 2019. – ВИПУСК № 4 (72), Частина 1. – С. 84–91.
11. Гайденко С. М. Кореляційно-регресійний зв'язок індексу інфляції з фінансовими показниками підприємницької діяльності будівельного бізнесу / С. М. Гайденко // Економіка та держава. – 2022. – № 1. – С. 68–74.
12. Гайденко С. М. Обґрунтування методів стратегічного планування в контексті підвищення управлінсько-господарської діяльності будівельного підприємства [Електрон. ресурс] / С. М. Гайденко, Д. В. Соколов // Інвестиції: практика та досвід. – 2023. – № 11. – С. 71–78. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1638/1650>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
13. Гайденко С. М. Особливості управління процесом бізнес-аналітичного моделювання в рамках оцінки фінансових показників будівельних підприємств [Електрон. ресурс] / С. М. Гайденко // Інвестиції: практика та досвід. – 2023. – № 9. – С. 109–118. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1478/1488>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
14. Горкавий В. К. Статистика : підручник / В. К. Горкавий. – Київ : Алерта, 2020. – 644 с.
15. Економічна статистика : навч. посіб. / [В. М. Соболев, Т. Г. Чала, О. С. Корепанов та ін.] ; за ред. В. М. Соболева. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.
16. Загурський О. М. Фінансовий аналіз. Кредитно-модульний курс / О. М. Загурський. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 472 с.
17. Ймовірне та статистичне моделювання в EXCEL для прийняття рішень : навч. посіб. / А. І. Кузьмичов, Н. Г. Бишовець, Г. В. Куценко, Н. В. Омецинська, Т. В. Юсипів. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. – 200 с.
18. Карпенко Л. М. Статистика : навч. посіб. / Л. М. Карпенко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. – 184 с.
19. Катренко А. В. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. – Львів : Новий Світ – 2000, 2020. – 447 с.
20. Костюк В. О. Статистика : навч. посіб. / В. О. Костюк, І. В. Мількін ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 166 с.
21. Костюк В. О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств міського господарства : підручник / В. О. Костюк ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 233 с.

22. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. / А. В. Кулик. – Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 452 с.
23. Малярець Л. М. Моделювання в оцінці та аналізі діяльності підприємства : монографія / Л. М. Малярець, О. В. Мінєнкова, Л. О. Сабадаш. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 201 с.
24. Мармоза А. Т. Економічна статистика : підручник / А. Т. Мармоза. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 602 с.
25. Математичні методи в економічних дослідженнях / І. А. Дмитрієв, О. І. Дмитрієва, Т. В. Ємельянова, І. Ю. Шевченко, Т. О. Ярхо. – Харків : ХНАДУ, 2021. – 180 с.
26. Огляд діяльності Євростату [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
27. Осауленко О. Г. Офіційна статистика в системі національної інформаційної безпеки : монографія / О. Г. Осауленко. – Київ : ТОВ «Август Трейд», 2017. – 367 с.
28. Офіційний сайт Міністерства статистики України [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
29. Оцінка моделей прогнозування банкрутства підприємств готельного бізнесу в умовах цифровізації економіки / С. М. Гайденко, Н. О. Волгіна, О. Д. Панова, С. Ю. Юр'єва // Економіка та держава. – 2022. – № 6. – С. 92–100.
30. Пічугіна Т. С. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях : навч. посіб. / Т. С. Пічугіна, С. В. Шубіна, О. Ю. Мірошник. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 328 с.
31. Про інформацію [Електрон. ресурс] : Закон України від 02.10.1992 № **26574-XII**. Із змінами від **21.03.2023** № **3005-IX**. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
32. Про офіційну статистику [Електрон. ресурс] : Закон України від 16.08.2022 № **2524-IX**. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
33. Семенова К. Д. Бізнес-статистика : підручник / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. – Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2018. – 210 с.
34. Сидорова А. В. Бізнес-аналітика : навч.-метод. посіб. / А. В. Сидорова, Д. В. Біленко, Н. В. Буркіна. – Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. – 104 с.



35. Старушенко Г. А. Статистична обробка даних в системі публічного управління : навч. посіб. / Г. А. Старушенко. – Дніпро : ГРАНІ, 2018. – 144 с.
36. Статистика [Електрон. ресурс] : навч. посіб. / О. В. Раєвнева, І. В. Аксьонова, О. І. Бровко ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора О. В. Раєвневої. – Електрон. текст. дані. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 389 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24523/1/2019%20-%20%D0%A0%D0%BD%20%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E%20%D0%92.pdf>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
37. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань) : навч. посіб. / А. Т. Опря, Л. О. Дорогань-Писаренко, О. В. Єгорова, Ж. А. Кононенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 536 с.
38. Статистика : навч. посіб. / О. Ю. Назарова. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 106 с.
39. Статистика : підручник / [С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін.]. – Київ : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2020. – 328 с.
40. Теорія систем і системний аналіз : навч. посіб. / О. А. Балтовський, К. Ю. Ісмайлов, О. І. Сіфоров, Г. В. Форос, О. М. Заєць ; за заг. ред. О. А. Балтовського. – Одеса : РВВ ОДУВС, 2021. – 156 с.
41. Ткач Є. І. Загальна теорія статистики : підручник / Є. І. Ткач, В. П. Сторожук. – 3-тє вид. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 442 с.
42. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н. О. Ковальчук, Л. С. Гаватюк, Н. І. Єрміїчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 336 с.
43. Чекотовський Е. В. Статистичні методи на основі Microsoft Excel 2018 : навч. посіб. / Е. В. Чекотовський. – Київ : Знання, 2018. – 408 с.
44. Череп А. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / А. В. Череп, О. В. Гамова, І. А. Козачок. – Київ : Кондор, 2020. – 268 с.
45. Шалахін О. Стан розвитку бізнес-аналізу в Україні [Електрон. ресурс] – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/306>, вільний (дата звернення: 11.08.2023). – Назва з екрана.
46. Яцух О. О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2018. – Т. 29 (68). № 3. – С. 173–180.

47. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge: Version 2.0 [Electronic resource] // Publisher, Lightning Source Inc; *2nd edition* (March 31, 2009); Language, English; Paperback, 264 pages. – Electronic text data.– Regime of access: <https://www.amazon.com/Guide-Business-Analysis-Knowledge-Babok/dp/0981129218?asin=0981129218&revisionId=&format=4&depth=1>, free (date of the application: 11.08.2023). – Header from the screen.

48. Bubenko Pavlo T. Territorial organization of innovative development: Entrepreneurial aspect of sustainability [Electronic resource] / Pavlo T. Bubenko, Olena V. Dymchenko, Olha O. Rudachenko, Serhii M. Haidenko, Oleg A. Diegtiar // RIVISTA DI STUDI SULLA SOSTENIBILITA. Anno di pubblicazione. – Electronic text data. – 2021. – Fascicolo : 2. – P. 171–185. Regime of access: <https://www.francoangeli.it/riviste/SchedaRivista.aspx?IDArticolo=70286&Tipo=Articolo%20PDF&lingua=it&idRivista=168>, free (date of the application: 11.08.2023). – Header from the screen.

49. European commission [Electronic resource]. – Electronic text data. – Regime of access: [http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/index/nace\\_all.html](http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/index/nace_all.html), free (date of the application: 11.08.2023). – Header from the screen.

50. John A. Rice Mathematical Statistics and Data Analysis. Brooks/Cole, Cengage Learning. [Electronic resource]. – Electronic text data. – Regime of access: <https://epdf.pub/mathematical-statistics-and-data-analysis65096.html>, free (date of the application: 11.08.2023). – Header from the screen.

51. Mamonov K. Econometric modeling of investment attractiveness of enterprises [Electronic resource] / K. Mamonov, V. Velychko, E. Grytskov, S. Haidenko, V. Prasol, Abolhacanzad Alireza // Ukrainian Metrological Journal. – Electronic text data. – 2020. – № 4. – P. 57–63. – Regime of access: <http://umj.metrology.kharkov.ua/article/view/224305>, free (date of the application: 11.08.2023). – Header from the screen.

*Електронне навчальне видання*

Методичні рекомендації

до виконання кваліфікаційної роботи

*(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання  
зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля  
освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)*

Укладачі: **ДИМЧЕНКО** Олена Володимирівна,  
**СМАЧИЛО** Валентина Володимирівна,  
**ГАЙДЕНКО** Сергій Миколайович,  
**КОНЕНКО** Віталіна Володимирівна,  
**ТАРАРУСЬВ** Юрій Олександрович

Відповідальний за випуск *О. О. Рудаченко*  
Редактор *О. В. Михаленко*  
Комп'ютерне верстання *С. М. Гайденко*

План 2023, поз. 500М

---

Підп. до друку 18.10.2024. Формат 60 × 84/16.  
Ум. друк. арк. 3,0.

Видавець і виготовлювач:  
Харківський національний університет  
міського господарства імені О. М. Бекетова,  
вул. Чорноглазівська (Маршала Бажанова), 17, Харків, 61002.  
Електронна адреса: office@kname.edu.ua  
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:  
ДК № 5328 від 11.04.2017.